

С. Кравчук

ФЕНІКО
НАРИС

Останній день храму

Стояла осінь 1961 року. Доки дозволяла погода, селяни поспішали з полів зібрати картоплю, цукрові буряки, кормові коренеплоди, пізні трави. Заходилися сіяти озимину. За напруженими клопатами й не зогляділися, як з великої Гоці (на той час до Гоцанського району входили землі Острозького та Корецького) до Липок прибула валка вантажних автомашин з партійно-радянськими активістами у кузовах. У селі до них пристали й місцеві рушійники. Посилений десант зразу ж направився до «Гоцевої церкви».

Організатори акції — керівники районних служб — насідали на своїх підлеглих.

— Чого огинаєшся? Ану, відкривайте двері. Замок заіржавів? Молотком його, ломиком зривай заціяки. Швидше!

Поспішали. Лаялися, погрожували тим, хто не бажав участі в програмі. Як-не-як, храм. Хоча дехто для хоробрості й «наступив на корка» сорокаградусної, та одначе пам'ятав давнє материнське повчання: за гріхи доведеться розплачуватися. Так воно чи ні, а острах зберігся.

Коли навстіж розчахнулися двері, доморощені вандали юрбою посунули всередину храму. Тут же зупинилися під пильним поглядом святих ликів з ікон, які осуждаюче дивилися з усіх боків, мовби запитували: нащо замірилися поганити те, чого не творили руки ваші? Як посміли знахабніти до такої межі на власній землі?

Відповіді не було. Була глибинна боязнь як перед ніколи не баченим Богом, так і місцевими людьми, котрі могли зненацька наскочити з рогацями та косами. Тож окрик «чого втупилися, як барани на нові ворота» подіяв магічно. Опаліло кинулися до хоругв, ікон, дрібної атрибутики. Зривали з місць, виносили у двір й гамузом вкидали до кузовів автомашин, щоб відвезти до сільської приходської церкви святої Параскеви.

Наче від вогню, приміщення храму швидко спорожніло. Перед тим, як почати розбирати його, хтось з організаторів акції поцікавився:

— А дзвони?

— Що дзвони? — не второпав інший.

— Чя будемо знімати? Все ж таки з кольорового металу, цінується.

— Еге, знімеш. Хтось пронюхав про наш приїзд і постарався. Спробуй знайти. А, кажуть, важелезні дзвони.

Бити, ламати, розтягувати майно захочували за допомогою кінооператора, який прибув з самого Києва. Він когось попросив влучніше орудувати сокирою чи ломом, брати на себе якийсь вантаж, аби в кіно було ефектно і правдиво. Дехто й стався. У «кіно» потрапив й один місцевий чоловік, який прийшов забрати позичену прибулим руйнівникам сокиру. Лишень вирвав з рук власний інструмент, як біля нього застрекотіла телекамера. Спробуй комусь потім доведи, що ти не варвар...

Доки селяни повернулися з поля, на місці семикупольного храму лежали руїни. Неушкодженою залишилася тільки бетонна ніша високого фундаменту, у якій знаходиться криничка з вічноживим джерелом. Зла рука і тут хотіла наслідити, закладаючи вибухівку у кам'яні стіни. Не спрацювала. Криничка залишилася неушкодженою.

Відродження

Тепер у давньому селищі одіниці садиб. Проте воно не забуде. Знову оживає. Зокрема, на краю підвищеного плеса, що збігає вигнутим крилом до зарослого буйною осокою давнього річища, споруджується новий храм. Якраз на тому місці, де стояли й попередні: зниклий та розруйнований. Виведено межі під фундаменти, завезено частину найнеобхідніших матеріалів. Інше — за майбутніми днями.

А щоб прискорити час масових молитв у селищі, миряни основні сили кинули на спорудження тимчасового пристанища. Для цього на першій порі послужить проста дерев'яна хата, подарована громаді благочестивою християнкою Галиною Гуріною, мешканкою села Хотин Березнівського району. Будинок перевезли і склали. Тепер опорядковують.

Над старим селищем, як і тисячу, сто і рік тому — високе небо, безупину поміж променями сонця поодинокі чи отарами плывуть хмари, шугають різні вітри. Лише довколишні горизонти невмолимо непорушні, заманливі. Дивний земний простір з широким виярком-лугам. Тут легко дихається й думається. Особливо на краю луку, біля джерела. Взагалі ця місцина якась дзвінковелична. Мов би підбрана нимось земним чи й неземним для молитв і подиву, випробування людського ала, добра та міцності духу.

(Закінчення. Поч. в №№ 34—38, 40).